

HỆ THỐNG TỔ CHỨC VÀ HOẠT ĐỘNG CỦA CARITAS TRÊN THẾ GIỚI VÀ VIỆT NAM

TRẦN THỊ THU HIỀN^(*)

Caritas vốn là một tổ chức Công giáo tiến hành của Giáo hội Công giáo hoạt động mạnh trong lĩnh vực từ thiện, bác ái trên phạm vi toàn cầu, có trụ sở tại Roma, Italia. Tổ chức này được thành lập từ năm 1951 nhằm cứu trợ những người nghèo khổ, yếu thế trong xã hội và thúc đẩy sự phát triển con người toàn diện không phân biệt tôn giáo, chính trị, sắc tộc. Tính đến nay đã có 165 thành viên cấp quốc gia tham gia vào tổ chức Caritas Quốc tế. Ở Việt Nam, Caritas cũng có những đóng góp đáng kể trong công tác từ thiện.

1. Caritas thế giới

Tên của tổ chức Caritas được bắt nguồn từ tiếng Latinh (Caritas có nghĩa là bác ái, tình yêu thương rộng lớn). Tổ chức Caritas đầu tiên mang tên Charitasverband fur das Katholische Deutschland (*Hiệp hội từ thiện Công giáo Đức*) do Đức ông Lorenz Werthmann (1858 - 1921) sáng lập vào ngày 9 tháng 11 năm 1897 tại Đức. Tiếp đó, các quốc gia khác lần lượt thành lập tổ chức Caritas của riêng mình, ví dụ như Caritas Thụy Sĩ (năm 1901), Caritas Áo (năm 1903), Caritas Mỹ (Catholic Charities) (năm 1910)...

Vào tháng 7/1924, trong Đại hội Thánh thể thế giới, 60 đại biểu đến từ 22 quốc gia đã tham dự một Hội nghị về

tinh thần bác ái. Hội nghị này được đặt tên là Caritas Catholica vào năm 1928 và kể từ đó, hội nghị được họp 2 năm một lần. Trong suốt Chiến tranh Thế giới thứ hai, các kì họp tạm thời gián đoạn. Sau khi Chiến tranh Thế giới thứ II kết thúc, vào năm 1947, Bộ Ngoại giao Vatican cho phép mở hai hội nghị tại Lucerne để thảo luận về sự hợp tác và điều phối trong công tác từ thiện, bác ái. Caritas Tòa Thánh chấp thuận Caritas trở thành đại diện chính thức cho tất cả các tổ chức từ thiện Công giáo quốc tế.

Tháng 12/1951, Đại hội đồng thành lập Caritas Quốc tế (Caritas Internationalis) đã diễn ra với sự tham gia của 13 tổ chức Caritas cấp quốc gia bao gồm: Áo, Bỉ, Canada, Đan Mạch, Pháp, Đức, Hà Lan, Italia, Luxembourg, Bồ Đào Nha, Tây Ban Nha, Thụy Sĩ và Mỹ.

Ngày nay, Caritas Quốc tế là một trong những mạng lưới công tác nhân đạo lớn nhất thế giới với 165 thành viên tại hơn 200 quốc gia, vùng lãnh thổ cùng hàng triệu nhân viên và tình nguyện viên. Từ Văn phòng Tổng Thư kí đặt tại Vatican, Italia, tổ chức Caritas quốc tế đã chỉ đạo những hoạt động cứu trợ khẩn

*. ThS., Học viện Chính trị - Hành chính quốc gia Hồ Chí Minh.

cấp quan trọng và hỗ trợ hoạt động của các Caritas thành viên. Ngoài ra, tổ chức này còn có các văn phòng đại diện ở New York và Geneva.

Caritas quốc tế có cơ cấu bao gồm: Đại hội đồng, Hội đồng Đại diện, Ban Điều hành và Văn phòng Tổng Thư kí. Nhìn chung, các Caritas quốc gia là các tổ chức thành viên của Caritas quốc tế. Các tổ chức thành viên được chia nhóm theo vùng địa lí (7 vùng: Châu Phi, Châu Á, Châu Âu, châu Mỹ Latin và vùng Caribbean, Trung Đông và Bắc Phi (MONA), Bắc Mỹ và châu Đại Dương).

Cơ cấu tổ chức của Caritas quốc tế hoạt động như sau:

Đại hội đồng: là cơ quan quản trị nội bộ cao nhất của Caritas quốc tế. Các tổ chức thành viên họp thường kì 4 năm 1 lần. Mỗi tổ chức thành viên được cử đoàn đại biểu gồm nhiều nhất 2 người tham gia đại hội. Đại hội có nhiệm vụ như sau: lập khung chiến lược và tài chính của Caritas quốc tế trong nhiệm kì 4 năm tiếp theo, phê chuẩn việc thành lập các tổ chức thành viên mới và loại bỏ một số thành viên, bầu chọn chủ tịch, thủ quỹ; phê chuẩn Hội đồng Đại diện do các tổ chức thành viên bầu, phê chuẩn hai phó chủ tịch của Caritas quốc tế do Hội đồng Đại diện bầu, phê chuẩn tổng thư kí và các thành viên của Ban Điều hành, thảo luận báo cáo tổng kết thực hiện kế hoạch chiến lược và phê duyệt báo cáo tài chính và ngân sách trong nhiệm kì cũ...

Hội đồng Đại diện: là cơ quan quản trị nội bộ cao nhất của Caritas quốc tế trong giai đoạn giữa hai kì Đại hội, với tổng số thành viên dao động trong phạm vi từ 16 đến 22 người, gồm có: chủ tịch, thủ quỹ,

các chủ tịch vùng, các đại biểu của các tổ chức thành viên do Đại hội bầu ra.

Ban Điều hành: gồm có 7 thành viên: Chủ tịch Caritas quốc tế, 2 Phó Chủ tịch, 1 đại biểu của Hội đồng Đại diện bầu ra và 3 cá nhân do Giáo hoàng chỉ định, có nhiệm vụ triển khai thực hiện các quyết định của Hội đồng Đại diện, tạo điều kiện cho các công việc thường niên của Văn phòng Tổng Thư kí và thúc đẩy các công việc của Caritas quốc tế.

Văn phòng Tổng Thư kí: là tổ chức đặt dưới sự lãnh đạo của Tổng Thư kí, thực hiện các nhiệm vụ do Tổng Thư kí giao cho.

Với mục đích phục vụ người nghèo và thúc đẩy sự bác ái, công bằng xã hội, Caritas quốc tế là cầu nối giữa Giáo hội Công giáo hoàn vũ và Giáo hội Công giáo địa phương và giữa các tín đồ Công giáo trong sứ mệnh thực thi hoạt động từ thiện, bác ái.

Caritas không chỉ có nhiệm vụ hỗ trợ cho Giáo hoàng và các giám mục thông qua những hoạt động phục vụ người nghèo và những người bần cùng nhất trong xã hội, cứu trợ nhân đạo khẩn cấp, mà còn làm lan tỏa lòng bác ái, công bằng trên thế giới dưới ánh sáng Phúc Âm và Giáo huấn xã hội của Giáo hội Công giáo.

Caritas quốc tế thường xuyên phối hợp với các cơ quan có thẩm quyền và các tổ chức từ thiện thế tục hoặc tôn giáo khác để nghiên cứu các vấn đề nảy sinh từ nghèo đói, phát hiện nguyên nhân và đề xuất hệ giải pháp phù hợp. Hơn thế, Caritas còn khai sáng trí tuệ, khơi dậy lòng trắc ẩn trong các tín đồ Công giáo và những người có lòng từ tâm để họ có thể nhận thức và tự nguyện thực hiện nghĩa vụ của mình đối với người nghèo.

Quỹ hoạt động của Caritas quốc tế được xây dựng từ các nguồn sau: hội phí hàng năm của các tổ chức thành viên; từ phí đăng kí tham gia Đại hội và các cuộc họp khác; từ nguồn do tặng biếu, tài sản thừa kế, tiền trợ cấp và tài trợ dự án.

2. Đưa tinh thần bác ái vào cuộc sống

Năm 2009, Caritas quốc tế có tổng thu nhập từ nguồn phí hội viên, tiền gây quỹ, thu nhập tài chính và các khoản thu nhập khác là 6.965.818 euro - gần gấp 3 lần so với năm 2007. Trong tổng số thu nhập trên, ngoài các chi phí cho hoạt động bộ máy, Caritas quốc tế đã dành cho các hoạt động nhân đạo số kinh phí tăng dần theo hàng năm, từ 231.037 euro năm 2007, lên 264.120 euro năm 2008 và đạt mức 305.346 euro năm 2009⁽¹⁾.

Ngoài ra, Caritas quốc tế còn kêu gọi được một lượng tài chính không nhỏ để thực hiện các dự án và chương trình cụ thể. Đó là các quỹ được sử dụng cho trường hợp khẩn cấp cũng như là các

đích cứu trợ cho Myanmar khắc phục trận lụt lịch sử năm 2008⁽²⁾.

Tổng số tiền chi tiêu cho chương trình và dự án cụ thể của Caritas quốc tế tương đối lớn, thậm chí có năm còn vượt quá số tiền thu được (năm 2009 thu được 710.733 euro trong khi chi tiêu lên tới 3.729.158 euro, âm 3.018.385 euro). Chỉ tính riêng việc cứu trợ cho nạn nhân lũ lụt tại Myanmar, số tiền đã lên tới 2,7 triệu euro, hơn 2/3 tổng số tiền chi tiêu cho các chương trình cứu trợ khẩn cấp. Ngoài ra, số tiền chi cho các dự án của Văn phòng Tổng Thư kí cũng tăng lên đáng kể, từ hơn 98 nghìn euro năm 2007 lên hơn 225 nghìn euro năm 2009. Năm 2009, các dự án thuộc trách nhiệm của Văn phòng Tổng Thư kí gồm có mạng lưới phòng chống HIV/AIDS Công giáo và dự án trong mục tiêu phát triển thiên niên kỉ⁽³⁾.

Với sự minh bạch, rõ ràng trong quản lí tài chính và chuyên nghiệp, hiệu quả trong công tác xã hội, cùng tinh thần

Thu nhập cho các chương trình, dự án cụ thể	2007	2008	2009
Đóng góp của các tổ chức thành viên	121.191	2.875.801	528.808
Tặng biếu cá nhân	897.904	270.676	181.965
Tổng thu	1.019.095	3.146.477	710.773
Chi phí cho các chương trình, dự án cụ thể			
Cứu trợ khẩn cấp và các chương trình cụ thể khác	1.210.413	1.319.118	3.503.864
Các dự án của Văn phòng Tổng Thư kí	98.187	163.322	225.294
Tổng chi	1.308.600	1.482.440	3.729.158
Tồn quỹ	-289.505	1.664.037	-3.018.385

khoản tặng biếu cá nhân sử dụng cho các mục đích cụ thể phù hợp với ý nguyện của người tặng biếu. Tổng số tiền thu được tăng mạnh vào giai đoạn từ năm 2007 đến năm 2008 - gấp 3 lần từ 1.019.095 euro năm 2007 lên 3.146.477 euro năm 2008. Sự tăng cao đột biến này là do số tiền đóng góp từ các tổ chức thành viên, gấp hơn 15 lần từ 121.191 euro năm 2007 lên 2.875.801 euro năm 2008 vì mục

bác ái, “thương người như thể thương thân” của Kitô giáo, tổ chức Caritas quốc tế đã có nhiều đóng góp cho cộng đồng Công giáo cũng như toàn xã hội trên phạm vi thế giới. Tính riêng năm 2009,

1. Báo cáo Thường niên năm 2009 của Caritas quốc tế (Bản Tiếng Anh)

2. Báo cáo Thường niên năm 2008 của Caritas quốc tế (Bản Tiếng Anh)

3. Báo cáo Thường niên năm 2009 của Caritas quốc tế (Bản Tiếng Anh)

tổ chức này đã hỗ trợ hơn 30 trường hợp khẩn cấp như hạn hán ở Ethiopia, Somalia, Sudan, Uganda, lũ lụt ở Ấn Độ, Nepal, Brazil, Mông Cổ... xung đột chính trị ở Gaza, Sri Lanka, Iraq, Afghanistan và Pakistan... thông qua các hoạt động: đáp ứng nhu cầu nước sạch, thức ăn, nhà tạm, chăm sóc y tế, hệ thống vệ sinh; giúp xây, sửa nhà; giúp trẻ em đi học lại; hướng dẫn và tư vấn tâm lý; giáo dục cộng đồng để giảm thiểu hậu quả của thiên tai trong tương lai.

Trong lĩnh vực y tế, Caritas quốc tế triển khai nhiều hoạt động giúp đỡ các nước đang phát triển phòng, chống và ngăn chặn các dịch bệnh nguy hiểm, như lao, sốt rét và HIV/AIDS. Đặc biệt, với vai trò là một thành viên của mạng lưới phòng chống HIV/AIDS Công giáo (CHAN), Caritas đã tổ chức nhiều hội thảo, các khóa đào tạo, tập huấn nâng cao nhận thức về phòng, chống và tránh phân biệt đối xử đối với các bệnh nhân có HIV cho cộng đồng và các thành viên, các tình nguyện viên của tổ chức này ở khu vực Châu Á, Châu Phi, Pháp và Ả Rập.

Cuộc khủng hoảng kinh tế toàn cầu năm 2008/2009 đã làm gia tăng số lượng người nghèo đói trên khắp các châu lục, và những người già, trẻ em, người khuyết tật, thất nghiệp là những đối tượng bị tác động mạnh nhất. Trợ giúp nhóm người nghèo tiếp cận với các dịch vụ xã hội, tăng kế sinh nhai trong các cộng đồng nghèo, ủng hộ các cơ cấu kinh tế mang lại lợi ích chung... là những việc làm của Caritas quốc tế để cùng góp sức với toàn thể nhân loại chống đói nghèo, bất công. Với nỗ lực thực hiện xóa đói giảm nghèo trong

Mục tiêu Thiên niên kỷ, các đại biểu của Caritas quốc tế tại Liên Hiệp quốc đã phối hợp với các nhóm công tác MDG (MDG: Mục tiêu Thiên niên kỷ) xây dựng sự kết nối giữa các tổ chức phi chính phủ (NGO) với các nhóm tôn giáo và các chuyên gia.

Ngoài ra, với các chương trình, dự án giúp đỡ và bảo vệ quyền lợi của người dân di cư, bảo vệ và xây dựng hòa bình, chống biến đổi khí hậu..., Caritas quốc tế đã để lại nhiều dấu ấn trong việc phát triển xã hội và con người toàn diện.

3. Caritas tại Việt Nam

Caritas tại Việt Nam là tổ chức thành viên của Caritas Quốc tế đặt dưới sự điều hành của Ủy ban Bác ái xã hội, trực thuộc Hội đồng Giám mục Việt Nam. Tổ chức này được thành lập nhằm thể hiện đường hướng hoạt động “Sống Phúc Âm giữa lòng dân tộc” của Giáo hội Công giáo Việt Nam, góp phần phát triển con người một cách toàn diện, phát huy tình yêu thương bác ái, liên đới trong xã hội thông qua các chương trình giúp đỡ người nghèo, trẻ em mồ côi, người già không nơi nương tựa... và cứu trợ khẩn cấp trong trường hợp xảy ra thiên tai, dịch bệnh.

Năm 1965, Caritas Việt Nam cấp Trung ương được Hội đồng Giám mục tại Miền Nam Việt Nam thành lập. Trong cuộc kháng chiến chống Mỹ, với sự trợ giúp tích cực về nhân sự và tài chính trực tiếp từ Tòa Thánh và các Caritas nước ngoài (Pháp, Đức, Bỉ, Mỹ), Caritas Việt Nam hoạt động trên khắp các giáo phận ở Miền Nam: trợ giúp về y tế, giáo dục và giúp đỡ những người gặp khó khăn trong xã hội.

Từ năm 1966, các tổ chức Caritas cấp giáo phận được thành lập, hoạt động theo sự chỉ đạo chung của Caritas Việt Nam, ví dụ: Caritas Sài Gòn, Caritas Xuân Lộc, Caritas Huế... Từ tháng 6 năm 1976, Caritas Việt Nam giải thể theo chủ trương của Nhà nước.

Ngày 19/9/2001, Ủy ban Bác ái xã hội thuộc Hội đồng Giám mục Việt Nam được thành lập tại Đại hội VIII của Hội đồng Giám mục Việt Nam. Ủy ban Bác ái xã hội đã xin phép Nhà nước sử dụng lại tên Caritas Việt Nam và các tên Caritas Giáo phận để tạo sự thống nhất trong nước và phù hợp với mạng lưới Caritas quốc tế. Vào ngày 02/7/2008, Tổ chức Caritas Việt Nam chính thức được tái thành lập theo Quyết định số 941/TGCP-CG của Ban Tôn giáo Chính phủ về việc đăng ký hoạt động cho hội đoàn Caritas Việt Nam. Hiện nay Caritas Việt Nam có 26 tổ chức Caritas thành viên thuộc cấp Giáo phận.

Dựa trên cơ sở nền tảng tinh thần đạo đức Kitô giáo và Giáo huấn Xã hội của Giáo hội Công giáo, Caritas Việt Nam là tổ chức bác ái xã hội chuyên thực hiện các hoạt động cứu trợ xã hội trên tinh thần tự nguyện. Việc quản trị phải đảm bảo tính chặt chẽ, trong sáng, minh bạch, công khai và hiệu quả.

Hoạt động của Caritas dựa trên sự cộng tác, tham gia và đóng góp tự nguyện của các hội viên Caritas và của các cá nhân, tổ chức trong, ngoài nước. Quỹ sinh hoạt của Caritas giáo xứ do các hội viên trong Caritas giáo xứ đóng góp, 50% dùng để chi cho bộ máy hoạt động và các chương trình từ thiện ở địa phương, 50% còn lại nộp cho Caritas Giáo phận để chi trả lương cho bộ máy

hoạt động và các dự án bác ái xã hội của Caritas Giáo phận. Quỹ của Caritas Trung ương được thu trong đợt phát động chiến dịch quyên góp tự nguyện tại các giáo xứ mỗi năm một lần vào Mùa Chay. Caritas Việt Nam tôn trọng và phối hợp với các cá nhân, tổ chức từ thiện xã hội trong và ngoài Giáo hội.

Caritas Việt Nam gồm ba cấp: Trung ương, giáo phận và giáo xứ. Ngoài ra, Caritas cấp giáo tỉnh và Caritas cấp giáo hạt có thể được thành lập tùy theo điều kiện cụ thể của mỗi vùng miền, địa phương. Ban Thường trực ở cấp Trung ương bao gồm: Chủ tịch, Tổng Thư kí cùng Văn phòng Tổng Thư kí, các phòng ban chuyên môn (y tế cộng đồng, cứu trợ, phát triển, giáo dục đào tạo, truyền thông, đối ngoại, tài chính, quản lí nhân sự). Caritas Giáo phận gồm: Trưởng ban Caritas Giáo phận và Thư kí trong các Văn phòng trực thuộc. Caritas giáo xứ gồm: Trưởng ban và các thành viên

Từ sau khi được Nhà nước cho phép tái thành lập Caritas Việt Nam (năm 2008), việc xây dựng và hoàn thiện bộ máy tổ chức các cấp đã được chú trọng với tổng số kinh phí hơn 5,5 tỉ đồng dành cho việc thiết lập các văn phòng Caritas tại các giáo phận và củng cố Văn phòng cấp Trung ương. Cho đến nay, đã có 26 Caritas Giáo phận được thành lập trong toàn bộ Giáo hội Công giáo ở Việt Nam⁽⁴⁾.

Để phát huy đúng sứ mệnh của một tổ chức từ thiện Công giáo là không chỉ trợ cấp tiền bạc, vật chất, mà còn diễn tả tình yêu Thiên Chúa thành những hành động bác ái cụ thể, có hiệu quả, Caritas

4. Báo cáo Tổng kết trong 3 năm, từ 2007 đến 2010 của Ủy ban Bác ái xã hội - Caritas Việt Nam.

Việt Nam đã chú trọng công tác đào tạo, tập huấn cho đội ngũ nhân viên và các tình nguyện viên nhằm nâng cao nhận thức về đức ái và kỹ năng công tác xã hội cần thiết, tăng cường trao đổi, cung cấp thông tin, học hỏi kinh nghiệm lẫn nhau giữa các tổ chức Caritas trong khu vực và trên thế giới.

Ví dụ 1. Năm 2010, Văn phòng Caritas Trung ương tổ chức 9 khóa đào tạo nhân sự dài ngày về các lĩnh vực chuyên môn như: Kỹ năng tham vấn, chăm sóc, điều trị cho người nhiễm HIV/AIDS và sử dụng ma túy; Ứng phó với thảm họa thiên tai; Phục hồi chức năng dựa vào cộng đồng; Những giá trị sống và kỹ năng cần thiết ... cho 741 giám mục, linh mục, tu sĩ nam nữ và giáo dân.

Tuy bộ máy tổ chức, nhân sự còn trong giai đoạn xây dựng và hoàn thiện, nhưng Caritas Việt Nam đã có nhiều đóng góp trong việc tuyên truyền gây quỹ, kết nối giữa những người hảo tâm với các nhóm đối tượng cần sự tương trợ, đặc biệt là tranh thủ sự giúp đỡ của Caritas quốc tế và các tổ chức Caritas nước ngoài như Mỹ, Đức, Pháp... Năm 2010, các tổ chức này đã dành tới 10.725.009.976 đồng trong tổng chi 15.110.900.137 đồng cho các hoạt động từ thiện, nhân đạo⁽⁶⁾.

Ví dụ 2. Cứu trợ nạn nhân thiên tai: 7.140.887.530 đồng; người nghèo: 144.355.200 đồng; trợ giúp khám bệnh, mổ khuyết tật: 319.960.018 đồng; y tế cộng đồng: 941.333.315 đồng; giáo dục đào tạo: 648.973.913 đồng; học phí cho học sinh nghèo, tật bệnh: 1.529.500.000 đồng.

Những năm qua, Caritas Việt Nam đã chuyển tới các nạn nhân thiên tai trong và ngoài nước tiền, hàng cứu trợ để giúp họ kịp thời vượt qua những thời khắc khó khăn, mau chóng ổn định cuộc sống, phục hồi lao động sản xuất⁽⁶⁾. Bên cạnh việc cứu trợ khẩn cấp, kịp thời để giúp các nạn nhân khắc phục hậu quả thiên tai, Caritas Việt Nam còn giúp đỡ cộng đồng chuẩn bị tốt hơn để đối phó với những thảm họa thiên tai khác có thể xảy ra trong tương lai.

Ví dụ 3. Trợ giúp nạn nhân trận động đất ngày 12/01/2010 ở Haiti: 21.500 USD; Côn bão số 3, số 4 năm 2009 tại 4 tỉnh miền núi phía Bắc: 80.000.000 đồng; Côn bão Ketsana (bão số 9) tháng 10/2009: 1.000.000.000 đồng (cứu trợ khẩn cấp) và 4.392.283.000 đồng (cứu trợ phục hồi); Côn bão Mirinae (bão số 11) tháng 11/2009: 550.000.000 đồng (cứu trợ khẩn cấp) và 1.683.775.000 đồng (cứu trợ phục hồi); Côn bão số 3 năm 2010: 200.000.000 đồng

Caritas Việt Nam còn giúp đỡ nhiều cá nhân và hộ gia đình nghèo cải thiện cuộc sống với số tiền cứu trợ tăng mạnh theo từng năm, 63.250.000 đồng năm 2009 lên tới 144.355.200 đồng năm 2010⁽⁷⁾. Bên cạnh đó, những hoạt động giúp đỡ vốn làm ăn, xây dựng nhà tình thương, chăm sóc người khuyết tật, nuôi dưỡng trẻ em và người già không nơi nương tựa, tạo cơ hội tái hòa nhập cộng đồng cho nhóm đối tượng mắc tệ nạn xã hội... là việc làm

5. Báo cáo Tổng kết năm 2010 và chương trình hành động năm 2011 của Ủy ban Bác ái xã hội - Caritas Việt Nam.

6. Báo cáo Tổng kết năm 2010 và chương trình hành động năm 2011 của Ủy ban Bác ái xã hội - Caritas Việt Nam.

7. Báo cáo Tổng kết trong 3 năm, từ 2007 đến 2010 của Ủy ban Bác ái xã hội - Caritas Việt Nam.

rất thường xuyên của tổ chức Caritas, góp phần xóa đói giảm nghèo, giải quyết an sinh xã hội và phòng chống tệ nạn xã hội.

Trong lĩnh vực y tế, để giúp phòng ngừa và điều trị các dịch bệnh tàn phá nghiêm trọng sức khỏe và kinh tế của người bệnh cũng như của toàn xã hội như sốt rét, lao, HIV/AIDS, Caritas đã thực hiện nhiều chương trình, dự án hỗ trợ y tế, cung cấp thuốc men và điều trị, chăm sóc bệnh nhân; tư vấn, hướng dẫn và nâng cao nhận thức cho cộng đồng về biện pháp phòng chống, nhận biết triệu chứng của các căn bệnh và chống phân biệt đối xử với bệnh nhân, ủng hộ tích cực quyền được hưởng sự chăm sóc và chữa bệnh của tất cả mọi công dân.

Trong lĩnh vực giáo dục, các mô hình trường, lớp tình thương, dạy nghề, trợ cấp học bổng, tiếp sức mùa thi... của tổ chức Caritas là việc làm có ý nghĩa thiết thực giúp trẻ em nghèo tiếp thu kiến thức văn hóa, chuyên môn, nghề nghiệp và kỹ năng “mềm” để bảo đảm cuộc sống, tránh xa các tệ nạn xã hội và xây dựng cho bản thân tương lai tươi sáng.

Mặc dù còn nhiều khó khăn, nhưng các hoạt động nêu trên đã thể hiện rõ quyết tâm lớn của tổ chức Caritas cùng với Nhà nước và xã hội dành cho nhóm người dễ bị tổn thương ở Việt Nam.

4. Những ảnh hưởng đến đời sống xã hội

Tổ chức Caritas các cấp đã ảnh hưởng nhất định đến đời sống xã hội của Công giáo trên một số lĩnh vực.

Có thể khẳng định, với vai trò kết nối các cá nhân và tổ chức từ thiện của Giáo hội Công giáo, Caritas quốc tế cũng như Caritas Việt Nam đã huy động có hiệu

quả một số nguồn lực và các nguồn hỗ trợ tài chính để phát triển cộng đồng. Caritas quốc tế đã nỗ lực trong việc trợ giúp các quốc gia trên thế giới, nhất là các nước đang phát triển trong cuộc chiến chống đói nghèo và bất công.

Ở một đất nước vừa bước ra khỏi các cuộc chiến tranh, lại thường xuyên bị đe dọa bởi thiên tai, lũ lụt... như Việt Nam, huy động mọi nguồn lực vật chất và tinh thần để thực hiện chính sách an sinh, xã hội là việc làm cấp thiết và đòi hỏi toàn xã hội, trong đó có các tổ chức tôn giáo. Trên thực tế, Đảng và Nhà nước Việt Nam đã ban hành nhiều văn bản pháp quy hướng dẫn thực hiện và thúc đẩy bình đẳng giới, bảo vệ sức khỏe bà mẹ và trẻ em, cứu trợ xã hội, Tết vì người nghèo, người già không nơi nương tựa, người tàn tật; ưu đãi xã hội đối với thương bệnh binh, gia đình liệt sĩ và những người có công với cách mạng... Trong quá trình triển khai đã nhận được sự tham gia tích cực của đông bào Công giáo, trong đó có tổ chức Caritas.

Với sự trợ giúp của tổ chức này, nhiều người khuyết tật có cơ hội được học tập, được trợ giúp những phương tiện, cơ sở vật chất, công nghệ và phương pháp giáo dục thích hợp, được tiếp cận với sự chăm sóc và chương trình y tế, đặc biệt được hưởng quyền đặc thù là quyền được phục hồi chức năng nhằm giúp họ đạt được và duy trì sự độc lập ở mức tối đa năng lực nghề nghiệp, xã hội, tinh thần, hòa nhập trọn vẹn và tham gia hoàn toàn vào mọi khía cạnh đời sống và có thể nhận được việc làm bình đẳng như những thành phần khác trong xã hội.

Tổ chức Caritas, xuất phát từ chức năng, nhiệm vụ của mình, đã tích cực hoạt động góp phần nâng cao nhận thức, chống sự kì thị, phân biệt đối xử, và trợ giúp có hiệu quả đối với những người có HIV ở Việt Nam thông qua hàng loạt các hoạt động thông tin, giáo dục, truyền thông về HIV/AIDS; can thiệp giảm thiểu tác hại lây nhiễm HIV/AIDS; chăm sóc, hỗ trợ người nhiễm HIV/AIDS; tiếp cận điều trị HIV/AIDS; dự phòng lây nhiễm HIV/AIDS từ mẹ sang con.

Nhiều chính sách ưu đãi về học bổng, học phí, tài liệu học tập đã được Caritas áp dụng cho trẻ em nghèo, có hoàn cảnh khó khăn, trẻ em di cư, trẻ em tàn tật, trẻ em nhiễm HIV, trẻ em người dân tộc thiểu số, giúp các em thực hiện quyền được học tập của mình...

Không chỉ trợ cấp, hỗ trợ về vật chất cho các nhóm đối tượng cần giúp đỡ, mạng lưới Caritas các cấp còn áp dụng khá phổ biến và mạnh mẽ biện pháp tuyên truyền, giáo dục và truyền thông, góp phần nâng cao nhận thức cho cộng đồng về nhóm người dễ tổn thương và các quyền của họ, về kĩ năng sống và các kiến thức cơ bản để phát triển kinh tế, giáo dục, y tế và các kĩ năng ứng phó với dịch bệnh, thiên tai. Các hoạt động nêu trên, không những thu hút sự quan tâm của xã hội, mà còn góp phần tích cực vào việc nâng cao nhận thức của nhiều cơ quan nhà nước, các tổ chức xã hội và các tầng lớp nhân dân về quyền và nhiều khía cạnh khác nhau trong cuộc sống của nhóm người dễ bị tổn thương, từ đó thúc đẩy sự sẻ chia, giúp đỡ của cộng đồng.

Các hoạt động của tổ chức Caritas đã khơi dậy lòng trắc ẩn, tình yêu thương

trong tâm thức mỗi con người, đồng thời phát huy tính tích cực, tinh thần trách nhiệm xã hội của các cá nhân. Ở Việt Nam, qua hoạt động từ thiện, người Công giáo đã chất lọc những nét tinh túy, tích cực trong đạo đức bác ái, công bằng Kitô giáo để góp phần củng cố, duy trì và chuyển tải những giá trị đạo lý truyền thống “thương người như thể thương thân” đã được dân tộc Việt Nam hun đúc, tích lũy và trao truyền qua nhiều thế hệ, đồng thời xây dựng và phát huy đạo đức, lối sống xã hội chủ nghĩa.

Sứ mạng của hệ thống tổ chức Caritas không chỉ là viện trợ, giúp đỡ về vật chất cho các nhóm đối tượng được thụ hưởng, mà hơn hết đó là thực hiện Tình yêu Thiên Chúa bằng hành động bác ái cụ thể và đem đến cho mọi người Tình yêu của Thiên Chúa. Đây cũng là một hoạt động thể hiện sâu sắc tinh thần canh tân, đổi mới, thích nghi của Công đồng Vatican II và nhập thế của Giáo hội Công giáo hoàn vũ trong thời đại mới. Ở Việt Nam, hoạt động của Caritas Việt Nam là sự triển khai đường hướng hành đạo “Sống Phúc Âm giữa lòng dân tộc để phục vụ hạnh phúc của đồng bào” thể hiện trong Thư Chung 1980 của Giáo hội Công giáo Việt Nam. Có thể khẳng định, hoạt động từ thiện không chỉ góp phần củng cố, lan tỏa mạnh mẽ đức tin Thiên Chúa, nâng cao uy tín của Giáo hội, mà còn là mảnh đất để củng cố thiết chế chặt chẽ của Giáo hội Công giáo, cũng như tăng cường phát huy vai trò, vị trí của đội ngũ chức sắc Công giáo và các nam, nữ tu sĩ.

Ở Việt Nam, Công giáo với lịch sử truyền giáo không mấy thuận lợi về mặt

chính trị - xã hội do xung đột với tín ngưỡng truyền thống “Thờ cúng tổ tiên”, với tinh thần hòa đồng, khoan dung tôn giáo “tam giáo đồng nguyên” và có liên quan đến sự xâm lược của thực dân, đế quốc, nên đã từng có nhiều thời kì người Công giáo co cụm, khép kín, đứng ngoài quỹ đạo dân tộc. Hoạt động bác ái, từ thiện của hệ thống Caritas phát huy điểm tương đồng, khắc phục những dị biệt giữa những người có đức tin Kitô giáo với toàn thể nhân dân trong việc cùng nhau xây dựng một xã hội dân chủ, công bằng và văn minh, từng bước giúp cộng đồng Công giáo cũng như toàn xã hội vượt qua những định kiến, mặc cảm nặng nề do lịch sử để lại và đem đến một sự hòa hợp dân tộc đích thực. Các hoạt động từ thiện, bác ái, với tinh thần bình đẳng và sống vì mọi người đã thể hiện sự hòa nhập của cộng đồng Công giáo Việt Nam vào dòng chảy chung của quốc gia, dân tộc; góp phần thắt chặt khối đại đoàn kết toàn dân theo quan điểm, chính sách của Đảng, Nhà nước và đường hướng hành đạo “Đồng hành cùng dân tộc” của Giáo hội Công giáo Việt Nam.

Tuy nhiên, trong hoạt động từ thiện của các tổ chức Caritas các cấp vẫn còn những hạn chế, bất cập cần sớm khắc phục. Các cơ sở giáo dục và y tế từ thiện hoạt động không xin phép và không tuân thủ quy định của Nhà nước gây nhiều khó khăn

cho công tác quản lí xã hội. Trong chính sách cũng như trên thực tiễn vẫn chưa xác định rõ được mức độ tham gia của tổ chức Công giáo vào hoạt động xã hội hóa giáo dục, y tế và từ thiện nhân đạo. Sự phối hợp của tổ chức Caritas với các tổ chức từ thiện thế tục và tôn giáo khác, cũng như với các đoàn thể chính trị - xã hội chưa thật sự chặt chẽ, thống nhất. Bộ máy nhân sự của các Caritas cấp cơ sở còn mỏng, nhiều người chưa qua đào tạo, chưa đáp ứng được nhu cầu cần thiết của đối tượng được thụ hưởng...

Có thể nói, trong hành trình xuyên thế kỉ hơn 100 năm qua, Caritas quốc tế đã có những đóng góp lớn trong công tác từ thiện, góp phần phòng, chống và ngăn chặn các dịch bệnh nguy hiểm; giúp người nghèo được tiếp cận các dịch vụ xã hội... Riêng tại Việt Nam, tổ chức Caritas cũng đã để lại dấu ấn tốt đẹp thông qua việc chung tay cùng cộng đồng trong công cuộc xóa đói, giảm nghèo, xóa nạn mù chữ, giúp đỡ những người khuyết tật, người có hoàn cảnh khó khăn... Trong thời gian tới, rất cần một hệ thống quan điểm, chính sách phù hợp của Đảng, Nhà nước Việt Nam và Giáo hội Công giáo giúp hoạt động của Caritas đi vào cuộc sống để có những đóng góp to lớn hơn nữa trong công tác từ thiện, xã hội nói riêng và xây dựng, phát triển đất nước nói chung./.